

Streszczenie decyzji Komisji
z dnia 21 października 2014 r.
(Sprawa AT.39924 – instrumenty pochodne na stopy procentowe franka szwajcarskiego)
(CHF LIBOR)

(notyfikowana jako dokument nr C(2014) 7605)

(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)

(2015/C 72/07)

W dniu 21 października 2014 r. Komisja przyjęła decyzję dotyczącą postępowania przewidzianego w art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („Traktat”) oraz art. 53 Porozumienia o utworzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego („Porozumienie EOG”). Zgodnie z przepisami art. 30 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 ⁽¹⁾ Komisja podaje niniejszym do wiadomości nazwy stron oraz zasadniczą treść decyzji, wraz z informacjami na temat wszelkich nałożonych kar, uwzględniając jednak uzasadnione prawo przedsiębiorstw do ochrony ich tajemnic handlowych.

1. WPROWADZENIE

- (1) Decyzja dotyczy pojedynczego i ciągłego naruszenia. Adresaci decyzji uczestniczyli w naruszeniu art. 101 Traktatu i art. 53 Porozumienia EOG. Celem tego naruszenia było ograniczenie lub zakłócenie konkurencji w odniesieniu do instrumentów pochodnych na stopy procentowe franka szwajcarskiego (zwanym dalej „CHIRD”), których podstawą był LIBOR franka szwajcarskiego („CHF LIBOR”).
- (2) W czasie trwania naruszenia CHF LIBOR był stopą referencyjną dla wielu instrumentów finansowych denominowanych we frankach szwajcarskich. CHF LIBOR był ustalany przez Brytyjskie Stowarzyszenie Bankowców (BBA) ⁽²⁾. Stopa ta była ustalana dla różnych terminów zapadalności (spłat kredytów) codziennie na podstawie prognoz przedstawianych przez banki będące członkami panelu CHF LIBOR. Banki te wezwano do przedkładania każdego dnia roboczego przed określoną godziną szacunkowych stóp procentowych, po których ich zdaniem mogłyby one pożyczać na londyńskim międzybankowym rynku pieniężnym niezabezpieczone środki o różnych terminach zapadalności w rozsądnej wielkości rynkowej. Następnie Thomson Reuters, wykonujący obliczenia na zlecenie BBA, wyliczał na podstawie średniej z tych prognoz, po odrzuceniu trzech najwyższych i trzech najniższych zgłoszonych stawek, dzienną stopę CHF LIBOR w odniesieniu do każdego okresu zapadalności. Otrzymywane w ten sposób stopy były niezwłocznie publikowane i udostępniane opinii publicznej każdego dnia roboczego. W momencie naruszenia członkami panelu CHF LIBOR było 12 banków, w tym oba banki uczestniczące w przedmiotowym naruszeniu.
- (3) Stopy procentowe CHF LIBOR znajdują odzwierciedlenie między innymi w cenach instrumentów CHIRD, które są produktami finansowymi wykorzystywanymi przez korporacje, instytucje finansowe, fundusze hedgingowe i inne globalne przedsiębiorstwa do zarządzania swoją globalną ekspozycją na ryzyko stopy procentowej (hedging, zarówno w odniesieniu do pożyczkobiorców, jak i inwestorów) w celu uzyskania opłat za pośrednictwo lub w celach spekulacyjnych ⁽³⁾.
- (4) Najbardziej powszechnymi instrumentami CHIRD są: (i) kontrakty terminowe na stopę procentową, (ii) swapy stóp procentowych, (iii) opcje na stopy procentowe oraz (iv) transakcje terminowe typu futures na stopę procentową. CHIRD są przedmiotem obrotu na całym rynku EOG i mogą być przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym (OTC) lub – w przypadku transakcji terminowych typu futures na stopę procentową – przedmiotem obrotu giełdowego.
- (5) Decyzja skierowana jest do następujących podmiotów (zwanym dalej „adresatami”):
 - The Royal Bank of Scotland Group plc i The Royal Bank of Scotland plc (zwanym dalej „RBS”), oraz
 - JPMorgan Chase & Co. i JPMorgan Chase Bank, National Association (zwanym dalej „JPMorgan”).

2. OPIS SPRAWY

2.1. Procedura

- (6) Postępowanie wszczęto na podstawie wniosku o zwolnienie z grzywny przedstawionego przez RBS w dniu 9 sierpnia 2011 r. Dnia [...] JPMorgan złożył wniosek o zmniejszenie grzywnien na podstawie obwieszczenia w sprawie łagodzenia kar.

⁽¹⁾ Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1.

⁽²⁾ Po przeprowadzeniu w 2012 r. tzw. *Wheatley Review* rząd Zjednoczonego Królestwa zalecił szereg nowych instytucji do administrowania LIBOR-em i jego nadzorowania.

⁽³⁾ W cenach CHIRD są odzwierciedlone stopy CHF LIBOR o różnych okresach zapadalności. CHF LIBOR ustalany na dany okres zapadalności w określonym dniu może mieć wpływ albo na przepływy pieniężne, które bank otrzymuje od swojego kontrahenta w zakresie CHIRD, albo na przepływy pieniężne, które bank musi przekazać kontrahentowi w zakresie CHIRD.

- (7) W dniu 24 lipca 2013 r. Komisja wszczęła postępowanie na podstawie art. 11 ust. 6 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 przeciwko adresatom decyzji w celu podjęcia z nimi rozmów ugodowych. Rozmowy ugodowe ze stronami odbyły się, po czym strony przedstawiły Komisji formalne wnioski ugodowe na mocy art. 10a ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 773/2004⁽¹⁾ wyłącznie w celu osiągnięcia ugody z Komisją w niniejszym postępowaniu i bez uszczerbku dla wszelkich innych postępowań („proponycje ugodowe”).
- (8) W dniu 23 września 2014 r. Komisja przyjęła pisemne zgłoszenie zastrzeżeń, a obie strony potwierdziły, że treść zgłoszenia odzwierciedla przedłożone przez nie proponycje ugodowe oraz że zobowiązują się one do udziału w postępowaniu ugodowym. Komitet Doradczy ds. Praktyk Ograniczających Konkurencję i Pozycji Dominujących wydał pozytywną opinię w dniu 17 października 2014 r., a Komisja przyjęła decyzję w dniu 21 października 2014 r.

2.2. Adresaci decyzji i czas trwania naruszenia przepisów

- (9) Wszyscy czterej adresaci decyzji uczestniczyli w kartelu, naruszając tym samym art. 101 Traktatu i art. 53 Porozumienia EOG, w okresie od dnia 6 marca 2008 r. do dnia 13 lipca 2009 r.

2.3. Krótki opis naruszenia

- (10) Strony, które dopuściły się naruszenia, prowadziły następujące zachowania antykonkurencyjne: w okresie od dnia 6 marca 2008 r. do dnia 13 lipca 2009 r. trader JPMorgan omawiał przy określonych okazjach z traderem RBS głównie najbliższe prognozy RBS dotyczące CHF LIBOR na okresy trzy- i sześciomiesięczne z zamierzeniem, iż może to być korzystne dla pozycji handlowej CHIRD co najmniej jednego z traderów prowadzących komunikację w tej sprawie. W tym celu trader RBS zwracał się lub okazywał gotowość do zwrócenia się do przedstawiciela RBS zajmującego się CHF LIBOR z propozycją określenia w sprawozdaniu do BBA stóp w określonym kierunku lub też – w kilku przypadkach – na określonym poziomie. Te rozmowy między traderem RBS a traderem JPMorgan były niekiedy uzupełniane wymianą informacji dotyczących obecnych i przyszłych pozycji handlowych i zamierzonych cen.
- (11) Zakres geograficzny naruszenia obejmował całe terytorium EOG.

2.4. Środki naprawcze

- (12) W przypadku niniejszej decyzji mają zastosowanie wytyczne w sprawie grzywien z 2006 r.⁽²⁾ W decyzji nakłada się grzywny na oba podmioty JPMorgan wymienione w pkt 5 powyżej.

2.4.1. Podstawowa kwota grzywny

- (13) Podstawową kwotę grzywny, która ma zostać nałożona na przedsiębiorstwa, należy określić przy uwzględnieniu wartości sprzedaży, faktu, że naruszenie należy ze względu na swój charakter do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji, czasu trwania i zasięgu geograficznego kartelu, faktu, że działania mające znamiona zmowy dotyczyły wskaźników finansowych oraz kwoty dodatkowej w celu odstraszenia przedsiębiorstw od prowadzenia takich nielegalnych praktyk.
- (14) Komisja zazwyczaj uwzględnia wartość sprzedaży przedsiębiorstw za ostatni pełny rok obrachunkowy w okresie, w którym doszło do naruszenia przepisów⁽³⁾. Może jednak odstąpić od tej praktyki, jeżeli w świetle okoliczności danej sprawy inny okres odniesienia okaże się bardziej stosowny⁽⁴⁾.

- (15) W odniesieniu do niniejszego naruszenia Komisja obliczyła wartość rocznej sprzedaży JPMorgan i RBS w oparciu o przepływy środków pieniężnych, jakie każdy z banków otrzymał w ramach swojego portfela CHIRD w odniesieniu do CHF LIBOR od kontrahentów mających siedzibę w EOG w miesiącach odpowiadających ich uczestnictwu w naruszeniu, a następnie poprzez ich wyrażenie w ujęciu rocznym. Te wartości sprzedaży zostały zdyskontowane jednolitym współczynnikiem w celu uwzględnienia specyficznych cech sektora CHIRD, takich jak kompensowanie typowe dla tego sektora, oznaczające, że banki zarówno kupują, jak i sprzedają instrumenty pochodne i w ten sposób płatności przychodzące kompensują się z płatnościami wychodzącymi.

2.4.2. Dostosowania kwoty podstawowej: okoliczności obciążające i łagodzące

- (16) Komisja nie zastosowała żadnych okoliczności obciążających ani łagodzących.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszące się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. 81 i art. 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz.U. L 123 z 27.4.2004, s. 18).

⁽²⁾ Dz.U. C 210 z 1.9.2006, s. 2.

⁽³⁾ Pkt 13 wytycznych w sprawie grzywien.

⁽⁴⁾ Sprawa T-76/06, *Plásticos Españoles (ASPLA)* przeciwko Komisji, dotychczas nieopublikowana, pkt 111–113.

2.4.3. Zastosowanie pułapu 10 % obrotów

- (17) Zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 wartość grzywny nałożonej na każde przedsiębiorstwo za każde naruszenie nie może przekraczać 10 % jego rocznego obrotu uzyskanego w roku obrotowym poprzedzającym decyzję Komisji.
- (18) W tym przypadku żadna z grzywien nie przekracza 10 % całkowitego obrotu przedsiębiorstwa uzyskanego w roku obrotowym poprzedzającym niniejszą decyzję.

2.4.4. Zastosowanie obwieszczenia w sprawie łagodzenia kar z 2006 r.

- (19) Komisja udzieliła pełnego zwolnienia z grzywny RBS. Ponadto Komisja przyznała zmniejszenie kwoty grzywny o 40 % JPMorgan za współpracę w ramach dochodzenia.

2.4.5. Zastosowanie obwieszczenia o postępowaniach ugodowych

- (20) W wyniku zastosowania obwieszczenia o postępowaniach ugodowych kwoty grzywien nakładanych na obydwie strony zostały zmniejszone o 10 %, a zmniejszenie to zostało dodane do zmniejszenia grzywny uzyskanego na podstawie obwieszczenia w sprawie łagodzenia kar.

3. PODSUMOWANIE

- (21) Na podstawie art. 23 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 nałożono następujące grzywny:

Przedsiębiorstwo	Grzywny (w EUR)
RBS	0
JPMorgan	61 676 000